

*Academia de Științe
a Moldovei*

*Ministerul Economiei
al Republicii Moldova*

I E F S

Institutul de Economie, Finanțe și Statistică

ECONOMIE și SOCIOLOGIE

revistă teoretico-științifică, fondată în anul 1953

Nr. 2 / 2011

ISSN: 1857-4130

Chișinău

COLEGIUL DE REDACȚIE:
Redactor-șef:

Gheorghe ILIADI, doctor habilitat, profesor cercetător (IEFS)

Redactor-șef adjunct, compartimentul Economie:

Vadim MACARI, doctor, conferențiar cercetător (IEFS)

Redactor-șef adjunct, compartimentul Sociologie:

Andrei TIMUȘ, membru corespondent (AŞM)

Membrii:

Dumitru MOLDOVAN, membru corespondent (ASEM)

Gheorghe MIȘCOI, membru corespondent (AŞM)

Alexandru STRATAN, doctor habilitat, conferențiar universitar (IEFS)

Mircea CIUMARA, doctor, profesor universitar, director general INCE al AŞ (România)

Vasa LASZLO, doctor, conferențiar universitar (Ungaria)

Michael GRINGS, doctor, profesor (Germania)

Alexandr NECHIPELOV, academician, vicepreședinte AŞ (Rusia)

Felix ZINOVIEV, academician, profesor (Ucraina)

Jamila BOPIEVA, doctor habilitat (Kazahstan)

Vilayat VALIYEV, doctor (Azerbaijan)

Galina ULIAN, doctor habilitat, profesor universitar (USM)

Alexandru GRIBINCEA, doctor habilitat, profesor universitar (ULIM)

Tudor BAJURA, doctor habilitat, conferențiar universitar (IEFS)

Valeriu DOGA, doctor habilitat, profesor universitar (IEFS)

Tatiana MANOLE, doctor habilitat, profesor universitar (IEFS)

Victoria TROFIMOV, doctor (AŞM)

Victor MOCANU, doctor, conferențiar universitar (AŞM)

Anatol ROJCO, doctor, conferențiar cercetător (IEFS)

Galina SAVELIEVA, doctor (IEFS)

Radu CUHAL, doctor (BNM)

Conform deciziei Comisiei Superioare de Atestare a CNA, revista „Economie și Sociologie” este inclusă în „Lista revistelor recomandate pentru a fi recunoscute în calitate de publicații științifice de profil” și acreditată cu Categoria „B”.

© Institutul de Economie, Finanțe și Statistică al AŞM și ME
© Secția de Sociologie a Institutului Integrare Europeană și Științe Politice al AŞM

Preluarea textelor editate în revista „Economie și Sociologie” este posibilă doar cu acordul autorului. Responsabilitatea asupra fiecărui text publicat aparține autorilor. Opinia redacției nu coincide totdeauna cu opinia autorilor.

Redactor: Iulita BÎRCĂ

Redactor tehnic: Tatiana PARVAN, Andrian SCLIFOS

Redactor (limba engleză): Eugenia LUCAȘENCO, Ludmila MUNTEANU-BURLAC

Designer copertă: Alexandru COVAȘ

Adresa redacției: Complexul Editorial, IEFS, MD-2064,
or.Chișinău, str. Ion Creangă, 45. **tel.:** 50-11-30, **fax.:** 74-37-94
web: www.iefs.md/complexul-editorial/; **e-mail:** bircailita@mail.ru

Academy of Sciences
of Moldova

Ministry of Economy
of the Republic of Moldova

I E F S

Institute of Economy, Finance and Statistics

ECONOMY and SOCIOLOGY

theoretical and scientifical journal, founded in 1953

No. 2 / 2011

ISSN: 1857-4130

Chisinau

EDITORIAL BOARD:***Editor-in-chief:***

Gheorghe ILIADI, PhD, Professor (IEFS)

Editor-in-chief of Economics department:

Vadim MACARI, PhD, Associate Professor (IEFS)

Editor-in-chief of Sociology department:

Andrei TIMUŞ, Associate Member (ASM)

Members:

Dumitru MOLDOVAN, Associate Member (ASEM)

Gheorghe MIŞCOI, Associate Member (ASM)

Alexandru STRATAN, PhD, Associate Professor (IEFS)

Mircea CIUMARA, PhD, Professor, General Director of INCE of AS (Romania)

Vasa LASZLO, PhD (Hungary)

Michael GRINGS, PhD, Professor (Germany)

Alexandr NECHIPELOV, Academician, Vice President of AS (Russia)

Felix ZINOVIEV, Academician, Professor (Ukraine)

Jamila BOPIEVA, PhD (Kazakhstan)

Vilayat VALIYEV, PhD (Azerbaijan)

Galina ULIAN, PhD, Professor (USM)

Alexandru GRIBINCEA, PhD, Professor (ULIM)

Tudor BAJURA, PhD, Associate Professor (IEFS)

Valeriu DOGA, PhD, Professor (IEFS)

Tatiana MANOLE, PhD, Professor (IEFS)

Victoria TROFIMOV, PhD (ASM)

Victor MOCANU, PhD, Associate Professor (ASM)

Anatol ROJCO, PhD, Associate Professor (IEFS)

Galina SAVELIEVA, PhD (IEFS)

Radu CUHAL, PhD (BNM)

According to the decision of the Supreme Attestation Commission of NCAA, the journal „Economy and Sociology” is included in „The list of recommended journals to be recognized as scientific profile publications”, and is accredited with „B” category.

© Institute of Economy, Finance and Statistics of ASM and ME

© Sociology Department of Institute of European Integration and Political Science of ASM

The taking over of the texts that are published in the journal „Economy and Sociology” is possible only with the author’s agreement. Responsibility for each published text belongs to the authors. Authors views are not always accorded the editorial board’s opinion.

Editor: Iulita BIRCA

Technical editor: Tatiana PARVAN, Andrian SCLIFOS

Editor (English): Eugenia LUCASENCO, Ludmila MUNTEANU-BURLAC

Designer: Alexandru COVAS

Editor address: Editorial Complex, IEFS, MD-2064,
Chisinau, 45, Ion Creanga str., ***tel.:*** 50-11-30, ***fax:*** 74-37-94
web: www.iefs.md/complexul-editorial/; ***e-mail:*** bircailulita@mail.ru

CUPRINS

ECONOMIE

Dumitru Parmacăli, Alexandru Stratan

Sunt oare eficiente utilizate ciornoziomurile Moldovei?..... 9

Ceslav Ciobanu

Calea europeană a Moldovei: invatamintele trecutului și priorități pentru viitor..... 16

Th. Scherman, Radu Cuhal

Politica monetară și de lombard în Elveția..... 23

Alexandru Stratan, Victoria Clipa

Dinamica specializării comerțului exterior al Republicii Moldova..... 32

Vadim Macari

Crearea bazei legislativ-normative și instituționale a dezvoltării regionale în Republica Moldova..... 39

Angela Secrieru

Calitatea procesului bugetar la nivelul administrațiilor publice locale din Republica Moldova..... 49

Radu Cuhal, M. Mokhtari

Importanța pieței valorilor mobiliare pentru implementarea politiciei monetare..... 57

Matei Șimandan

Contribuția lui J. Stiglitz la fundamentarea teoriei piețelor cu informație asimetrică..... 61

Victor Moroz, Anatolie Ignat, Eugenia Lucașenco

Oportunități de dezvoltare a comerțului agroalimentar la nivel regional..... 68

Ion Sârbu

Metodele organizațional-dispoziționale de conducere și rolul lor în activitatea economie concurențiale..... 74

Angela Deliu, Iulita Bîrcă, Panteleimon Frasineanu

Managementul schimbării și schimbarea organizațională – premişă de sporire a performanței întreprinderii..... 81

Tatiana Manole, Carmen Chirnoagă

Politica fiscală a României și căile de ieșire din criza economică..... 88

Pavel Movileanu, Sidău Marina Vasile

Eficiența stocurilor de materii prime, materiale și mărfuri în întreprinderile agricole..... 96

Svetlana Gangan, Valeriu Doga

Distribuția produselor agroalimentare: realități și perspective..... 101
108

Rodica Perciu

Exportul de produse agroalimentare al Republicii Moldova: situația reală, condiții și factori de creștere a potențialului de export.....

Ileana Anastase (Bădulescu), Carmen Nicolae

Necesitatea tratării sistemice a crizei financiare.....

114

Angela Timuș, Rodica Perciu

Investițiile în dezvoltarea economică a Republicii Moldova: rolul, impactul și semnificația acestora.....

121

Vitalii Onica

Analiza experienței internaționale privind formarea sistemului național de inovare și reflectarea lui în sistemul statistic.....

129

Marcel Chistruga

Analiza cheltuielilor pentru agricultură în Republica Moldova.....

136

Maria Oleiniuc, Elena Gorelova

Analiza funcției vânzări și marketing în industria de panificație.....

143

Sidău Marina Vasile

Teoria consumului rațional de resurse și materiale – obiectiv fundamental al întreprinderilor.....

147

Simion Bostanaru

Impactul auditului performanței asupra utilizării finanțelor publice.....

153

Eugenia Ciumac

Veniturile proprii ale autorităților publice locale din Republica Moldova: tendințe și perspective.....

160

Angela Magla

Piața de asigurări în cadrul managementului performant.....

167

Nadejda Borta

Relevanța metodei fluxurilor financiare actualizate în cadrul evaluării sistemului bancar.....

175

Anatolie Ignat

Dezvoltarea sectorului animalier din Republica Moldova.....

179

Natalia Șonțu

Oportunități de perfecționare a reducerii sărăciei în Republica Moldova.....

185

SOCIOLOGIE

Anatolii Rojco

Majorarea vârstei de pensionare în Republica Moldova: argumente „pro” și „contra”.....

193

Dorin Vaculovschi

Prognoza pieței muncii – instrument necesar în promovarea politicilor de ocupare a forței de muncă...

203

Svetlana Gorobievschi*Metodologii de evaluare a calității vieții la nivel mondial.....*

209

Anatolii Rojco, Oxana Livițchi, Liubovi Hristiuc, Zoia Stremenovscaia, Valentina Vinogradova*Principalele caracteristici ale sistemului de prestații sociale în Republica**Moldova.....*

219

Gheorghe Iliadi*Ediție suplimentară: Abordări teoretice și practice privind evaluarea și modelarea echilibrului financiar în economia națională*

CONTENTS

ECONOMY

Dmitrii Parmacă, Alexandru Stratan	
<i>Is the Moldovan black soil used efficiently?.....</i>	9
Ceslav Ciobanu	
<i>Moldova's european way: lessons from the past and priorities for the future.....</i>	16
Th. Scherman, Radu Cuhal	
<i>Monetary and lombard policy in Switzerland.....</i>	23
Alexandru Stratan, Victoria Clipa	
<i>Trade specialization dynamics in Moldova.....</i>	32
Vadim Macari	
<i>Elaboration of the legislative-normative and institutional base of the regional development in the Republic of Moldova.....</i>	39
Angela Secrieru	
<i>The quality of the budgetary process at the level of the local public authorities from the Republic of Moldova.....</i>	49
Radu Cuhal, M. Mokhtari	
<i>The importance of securities market for implementation of monetary policy.....</i>	57
Matei Șimandan	
<i>J.Stiglitz's contribution to the grounding of market theory with asymmetrical information.....</i>	61
Victor Moroz, Anatolie Ignat, Eugenia Lucasenco	
<i>Agri-food trade development opportunities at the regional level.....</i>	68
Ion Sârbu	
<i>The organizational-dispositional management methods and their role in the activity of the competitive economy.....</i>	74
Angela Deliu, Iulita Birca, Panteleimon Frasineanu	
<i>Change management and organizational change – a premise to increase company's performance.....</i>	81
Tatiana Manole, Carmen Chirnoaga	
<i>Romania's fiscal policy and route them from economic crisis.....</i>	88
Pavel Movileanu, Sidău Marina Vasile	
<i>The stock efficiency of material resources, raw materials and goods in agricultural enterprises.....</i>	96
Svetlana Gangan, Valeriu Doga	
<i>Agroalimentary products distribution: realities and prospects.....</i>	101
Rodica Perciun	
<i>Food products export of the Republic of Moldova: the real situation, conditions and the impact factors on export potential.....</i>	108
Ileana Anastase (Bădulescu), Carmen Nicolae	
	114

<i>The need for systemic treatment of financial crisis</i>	
Angela Timuș, Rodica Perciu	
<i>Role, impact and significance of investments for the economic development of Republic of Moldova.....</i>	121
Vitalii Onica	
<i>Analysis of international experience in forming national innovation system and its reflection in the statistical system.....</i>	129
Marcel Chistruga	
<i>Analysis of agricultural expenditures in Moldova.....</i>	136
Maria Oleiniuc, Elena Gorelova	
<i>The analysis of sales and marketing services in bakery industry.....</i>	143
Sidău Marina Vasile	
<i>Theory of rational consumption of resources and materials - fundamental objective of enterprises.....</i>	147
Simion Bostanaru	
<i>The impact of performance audit on public finance use.....</i>	153
Eugenia Ciumac	
<i>Own-source revenues of local public authorities of the Republic of Moldova: trends and prospects.....</i>	160
Angela Magla	
<i>The insurance market in performance management.....</i>	167
Nadejda Borta	
<i>The relevance of discounted cash-flow method in the framework of banking activity.....</i>	175
Anatolie Ignat	
<i>Livestock sector development in the Republic of Moldova.....</i>	179
Natalia Şonțu	
<i>Opportunities for optimization of poverty reduction in the Republic of Moldova</i>	185
SOCIOLOGY	
Anatolii Rojco	
<i>Increasing retirement age in Republic of Moldova: “pros” and “cons”.....</i>	193
Dorin Vaculovschi	
<i>Labour market forecast – a necessary instrument for promotion of employment policies.....</i>	203
Svetlana Gorobievschi	
<i>Worldwide and European methods for assessing living standards.....</i>	209
Anatolii Rojco, Oxana Livițchi, Liubovi Hristiuc, Zoa Stremenovscaia, Valentina Vinogradova	
<i>Key features of the social benefits in the Republic of Moldova</i>	219
Gheorghe Iliadi	
<i>Extra edition: Theoretical and practical approaches for evaluating and modeling of financial balance in the national economy</i>	

ECONOMIE/ECONOMY

SUNT OARE EFICIENT UTILIZATE CIORNOZIOMURILE MOLDOVEI?

Dumitru PARMACLI, dr. hab., US „B.P.HASDEU”
Alexandru STRATAN, dr. hab., IEFS

În această lucrare a fost realizată evaluarea stării actuale a eficienței utilizării terenurilor, precum și fundamentată relației matematice dintre cost și productivitate. La fel, este propusă o formulăcare permite determinarea veniturilor la un hecitar de teren prin exemple concrete și sunt prezентate rezervele privind creșterea producției finite și eficienței economice a acestora. De asemenea, articolul prezintă, metodele de calcul profit marginal, precum și recoltacare asigură nivelul dorit de profitabilitate.

Cuvinte cheie: eficiența utilizării terenurilor, costul producției, productivitatea culturilor agricole, profitul din vânzări.

IS THE MOLDOVAN BLACK SOIL USED EFFICIENTLY?

Dmitrii PARMACLI, PhD, US „B.P.HASDEU”
Alexandru STRATAN, PhD, IEFS

The article gives an evaluation of modern efficiency of land use and explains the mathematical link between the cost of production and the crop yield. It introduces a number of formulas for calculating profitability per 1 hectare of land. Using particular examples, it also exhibits a reserve for agricultural production growth and its economic efficiency. The article also introduces the methods of computing marginal profit and the crop yield which provide the desired level of profitability.

Keywords: efficiency of land exploitation cost of production, agricultural crop yield, net profit, marginal profit, profitability coefficient.

CALEA EUROPEANĂ A MOLDOVEI: INVĂȚĂMINTELE TRECUTULUI ȘI PRIORITĂȚI PENTRU VIITOR

Ceslav CIOBANU, profesor
Universitatea de stat din Virginia, SUA

Recenzent: Gheorghe ILIADI, dr. hab., IEFS

Articolul profesorului universitar Ceslav Ciobanu, fostul ministrul privatizării, ex-ambasadorul Moldovei în SUA, identifică provocările și oportunitățile Republicii Moldova spre prosperare și stabilitate pe calea integrării europene. Componentele principale ale articolului sunt: 1) învățăminte din propria experiență a Moldovei din perioada său numita "romantică" a reformelor, anii 90; 2) "Momentul ascuns" al moștenirii comuniste; 3) prioritizarea și sincronizarea reformelor, vizând imbalanțele economice și financiare, precum și costurile sociale ale transformărilor; 4) Valorificarea eficientă a suportului SUA și altor donatori internaționali în accelerarea reformelor. Articolul este bazat pe prezentarea Dr. C.Ciobanu la Centrul de Enterpriză Internațională Privată din Washington D.C., SUA, din 17 martie 2011.

Cuvinte cheie: integrare europeană, reformă.

MOLDOVA'S EUROPEAN WAY: LESSONS FROM THE PAST AND PRIORITIES FOR THE FUTURE

Ceslav CIOBANU, profesor
Virginia State University, USA

Reviewer: Gheorghe ILIADI, PhD, IEFS

The article of the university professor Ceslav Ciobanu, former Minister of Privatization and ex-Moldovan Ambassador to the US, is focussed on challenges and opportunities for prosperity and stability of the Republic of Moldova in its way toward European integration. The main topics of the article are: 1) lessons from experience of Moldova during the period so-called "romantic" period of reforms, 1990's; 2) "Hidden momentum" of communist heritage; 3) prioritization and synchronization of reforms, addressing economic and financial disbalances, and social costs of transformations; 4) Efficient use of the U.S. and other international donors' assistance to accelerate reforms. The article is based on Dr. C.Ciobanu presentation at the Center for International Private Enterprise, Washington D.C., USA, on March 17, 2011.

Keywords: european integration, reform.

POLITICA MONETARĂ ȘI DE LOMBARD ÎN ELVEȚIA

*Th. SCHERMAN, PhD, Banca Națională a Elveției
Radu CUHAL, dr., Banca Națională a Moldovei*

Recenzent: Alexandru STRATAN, dr. hab., IEFS

Dereglementarea, globalizarea, securizarea și inovarea provoacă dezvoltarea rapidă a pieței valorilor mobiliare. Complexitatea și dinamica piețelor moderne generează riscuri suplimentare și dimensiunea mare a piețelor sporește potențialul de daune

Cuvinte cheie: polotica monetară, piețele valorilor mobiliare, politica lombard.

DINAMICA SPECIALIZĂRII COMERȚULUI EXTERIOR AL REPUBLICII MOLDOVA

*Alexandru STRATAN, dr. hab., conf. univ., IEFS
Victoria CLIPA, drd., cercet. șt., IEFS*

Recenzent: Petru CATAN, dr. hab., conf. univ., ULIM

În ultimul deceniu, comerțul exterior al Republicii Moldova, dar mai cu seamă exporturile au înregistrat performanțe foarte modeste. Spre deosebire de importuri, exporturile moldoveniști au crescut foarte încet, fiind cauzate, în mare parte, și de reducerea producției naționale. În acest articol este analizat gradul de specializare al comerțului exterior al Republicii Moldova și măsura în care acesta a evoluat pe perioada de tranziție. Moldova continuă să se specializeze, cu precădere, în exportul de produse agroalimentare. Structura importurilor este predominantă de produsele mediu și înalt tehnologice. Cu toate acestea, Moldova începe să importe cantități tot mai mari de produse pentru care reflectă un grad înalt de specializare.

Cuvinte cheie: import, export, specializarea comerțului, indicele Lafay, producție.

CREAREA BAZEI LEGISLATIV-NORMATIVE ȘI INSTITUȚIONALE A DEZVOLTĂRII REGIONALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Vadim MACARI, dr., conf. cercetător, IEFS

Recenzent: Gheorghe ILIADI, dr. hab., IEFS

În acest articol este studiat procesul de elaborare a bazei legislativ-normative și instituționale a politicii de dezvoltare regională în Republica Moldova.

Cuvinte cheie: politică de dezvoltare regională, cadrul legal-normativ și instituțional al dezvoltării regionale, scop general și obiective ale dezvoltării regionale în Republica Moldova, finanțare pentru dezvoltarea regională, apel - pilot de proiect de dezvoltare regională.

MONETARY AND LOMBARD POLICY IN SWITZERLAND

*Th. SCHERMAN, PhD, Swiss National Bank
Radu CUHAL, PhD, National Bank of Moldova*

Reviewer: Alexandru STRATAN, PhD, IEFS

Deregulation, globalization, securitization and innovation are causing the securities markets to grow rapidly. The complexity and dynamics of modern markets generate additional risk and the sheer size of the markets increases the potential for damage.

Keywords: polotica money, securities markets, Lombard policy.

TRADE SPECIALIZATION DYNAMICS IN MOLDOVA

*Alexandru STRATAN, PhD, associate professor, IEFS
Victoria CLIPA, PhD. student, scient. resear., IEFS*

Reviewer: Petru CATAN, PhD, associate professor, ULIM

In the last decade, external trade of Republic of Moldova, especially exports have showed very poor performances. Unlike imports, Moldovan exports grow very slow, and this is determined in the main by a reduction of industrial production. This paper examines the pattern of Moldovan international trade specialization and to what extent has it managed to change during the transition process to market economy. Agricultural sector and food processing industry still dominate the categories of products for which Moldova exhibits the largest degree of trade specialization. By contrast, high-technology sectors are prevalent among the categories for which our country is import-dependent. However, Moldova became also an important importer of products it have the greater degree of specialization.

Keywords: imports, exports, trade specialization, Lafay index, manufacturing.

ELABORATION OF THE LEGISLATIVE-NORMATIVE AND INSTITUTIONAL BASE OF THE REGIONAL DEVELOPMENT IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Vadim MACARI, PhD, associate researcher, IEFS

Reviewer: Gheorghe ILIADI, PhD, IEFS

The process of elaboration of legislative-normative and institutional base of the regional development policy in the Republic of Moldova is being studied in this article.

Keywords: the regional development policy, legislative-normative and institutional frameworks of the regional development policy, the main purpose and objectives of the regional development policy in the Republic of Moldova, financing of the regional development, the call-pilot for the project of the regional development.

**CALITATEA PROCESULUI
BUGETAR LA NIVELUL ADMINISTRAȚIILOR
PUBLICE LOCALE DIN REPUBLICA
MOLDOVA**

Angela SECRIERU, dr. hab., conf. univ., ASEM

În Republica Moldova procesul bugetar la nivel local nu asigură predictibilitate și stabilitate, formând premise pentru un comportament subiectiv din partea autorităților bugetare superioare față de cele de nivel inferior. Autonomia bugetară a autorităților publice locale, în special a celor de nivelul I, este limitată. Această situație se exprimă prin dependența autorităților publice locale de nivelul I (sate, comune, orașe) de autoritățile publice de nivelul II (raioane, municipiu) în ceea ce privește formarea bugetelor proprii. În plus, Ministerul finanțelor poate interveni prin impunerea de modificări ale proiectelor de buget al APL care pot depăși cadrul unor cerințe legate de legalitatea procesului bugetar local.

Cuvinte cheie: proces bugetar, autonomie financiară locală, descentralizare fiscală, finanțe publice locale.

**THE QUALITY OF THE BUDGETARY
PROCESS AT THE LEVEL OF THE LOCAL
PUBLIC AUTHORITIES FROM
THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

Angela SECRIERU, PhD, associate professor, ASEM

In Republic of Moldova budgetary process at the local level does not assure predictability and stability, creating premises for subjective behavior on behalf of higher budgetary authorities towards those at the lower level. Budgetary autonomy of local public authorities, especially of those of the I level, is limited. This situation is expressed through dependence of the local public authorities of the I level (villages, communities, towns) upon public authorities of the second level (rayons, municipalities) what concerns their own budgetary process. On top of that, Ministry of Finance can intervene with imposing of modifications in LPA budget drafts, which can exceed the framework of requirements associated with the legality of local budgetary process.

Keywords: budgetary process, financial local autonomy, fiscal decentralization, local public finance.

**IMPORTANTĂ PIEȚEI VALORILOR
MOBILIARE PENTRU IMPLEMENTAREA
POLITICII MONETARE**

*Radu CUHAL, PhD, Banca Națională a Moldovei
M. MOKHTARI, drd., University of Maryland,
Statele Unite ale Americii*

Recenzent: Gheorghe ILIADI, dr. hab., IEFS

Stabilirea pieței valorilor mobiliare nu este un scop în sine, ci un instrument important pentru îmbunătățirea eficienței alocării resurselor și, astfel, a economiei de piață. Piețele valorilor mobiliare ce funcționează în mod corespunzător duc la intensificarea concurenței pentru bănci ca intermediari financiari. De asemenea, ele impun o disciplină emitenților de instrumente financiare. În ceea ce privește conduita politiciei monetare, piețele bine dezvoltate ale titlurilor de valori mobiliare permit băncii centrale să folosească mijloace indirekte de control monetar, cum ar fi operațiunile de piață deschisă și lombard.

Cuvinte cheie: piata valorilor mobiliare, politica monetară, economia de piață

**THE IMPORTANCE OF SECURITIES
MARKET FOR IMPLEMENTATION
OF MONETARY POLICY**

*Radu CUHAL, PhD, National Bank of Moldova
M. MOKHTARI, PhD, University of Maryland,
United States*

Reviewer: Gheorghe ILIADI, PhD, IEFS

Establishing securities markets is not an end in itself but an important instrument for improving the efficiency of resource allocation and thus the market economy. Properly functioning securities markets enhance competition for banks as financial intermediaries. They also enforce discipline on the issuers of financial instruments. Regarding the conduct of monetary policy, well-developed securities markets allow the central bank to use indirect means of monetary control such as open market and Lombard operations.

Keywords: capital market mounds, Police monetary market economy

**CONTRIBUȚIA LUI J. STIGLITZ LA
FUNDAMENTAREA TEORIEI PIEȚELOR
CU INFORMAȚIE ASIMETRICĂ**

*Matei ȘIMANDAN, dr., prof. univ.
Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad*

Recenzent: Alexandru STRATAN, dr. hab., IEFS

Această lucrare abordează o temă de actualitate pentru teoria și practica cercetării din diferitele domenii ale activităților economice și sociale. În prima parte, sunt prezentate fenomenele asociate distribuției asimetrice a informației, punând accentul pe contribuțiile lui G. Stigler, J. Mirrlees și W. Vickrey, precum și acelea ale lui G. Akerlof și M. Spence. A doua parte a lucrării insistă asupra evaluațiilor teoretice implicate în funcționarea mecanismelor de piață în contextul informației imperfecte, așa cum au fost ele teoretizate de J. Stiglitz. Ultima parte a lucrării scoate în evidență posibilitățile informației asimetrice în raport cu modelul classic al macroeconomiei și microeconomiei, precum și mijloacele de contracarare a informației imperfecte din rândul actorilor care operează pe diferitele segmente ale economiei de piață.

Cuvinte cheie: informație imperfectă, incertitudine, risc, comportament decizional.

**J. STIGLITZ'S CONTRIBUTION TO THE
GROUNDING OF MARKET THEORY WITH
ASYMMETRICAL INFORMATION**

*Matei ȘIMANDAN, PhD, Professor
„Aurel Vlaicu” University of Arad*

Reviewer: Alexandru STRATAN, PhD, IEFS

This paper approaches a theme of actuality for the theory and practice of research from different fields of economical and social activities. In the first part, we present the phenomena associated to the asymmetrical distribution of information, with a focus on the contributions of G. Stigler, J. Mirrlees and W. Vickrey, as well as those of G. Akerlof and M. Spence. The second part of the paper insists on the theoretical evaluations involved by the functioning mechanisms of the market in the context of imperfect information, as they were theoretized by J. Stiglitz. The latter part of the paper highlights the possibilities of alternative information as opposed to the classical model of macro-economy and micro-economy, as well as the means of counteracting imperfect information form among the actors that operate on different segments of market economy.

Keywords: imperfect information, doubt, risk, decision making behavior.

**OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE
A COMERȚULUI AGROALIMENTAR
LA NIVEL REGIONAL**

*Victor MOROZ, dr., conf. cercet., IEFS
Anatolie IGNAT, cercet. șt., IEFS
Eugenia LUCAȘENCO, cercet. șt. stagiar,
IEFS*

Recenzent: Anatolii ROJCO, dr., conf. cercet., IEFS

Scopul lucrării constă în identificarea oportunităților de dezvoltare echilibrată a comerțului agroalimentar al Republicii Moldova cu țările limitrofe. Analiza competitivității sectorului a fost efectuată în baza a trei metode fundamentale. Impactul sintezat al ratei de schimb și al nivelului de investiții străine a cauzat reducerea semnificativă a avantajelor comparative ale sectorului agroalimentar al Republicii Moldova.

Cuvinte cheie: sectorul agroalimentar, competitivitate, export, import.

**AGRI-FOOD TRADE DEVELOPMENT
OPPORTUNITIES AT THE REGIONAL
LEVEL**

*Victor MOROZ, PhD associate researcher, IEFS
Anatolie IGNAT, scientific researcher, IEFS
Eugenia LUCAȘENCO, scientific researcher intern,
IEFS*

Reviewer: Anatolii ROJCO, PhD, IEFS

The purpose of the paper is to identify opportunities of a balanced development of agri-food trade between Moldova and the neighboring countries. The competitiveness analysis was performed on the basis of three basic methods. The impact of the exchange rate and of the level of foreign investments caused a significant reduction of the comparative advantages of Moldova's agri-food sector.

Keywords: agri-food sector, competitiveness, export, import.

**METODELE ORGANIZAȚIONAL-
DISPOZIȚIONALE DE CONDUCERE
ȘI ROLUL LOR ÎN ACTIVITATEA ECONOMIEI
CONCURENTIALE**

Ion SÂRBU, dr. hab., prof. univ., ASEM

Recenzent: Valeriu DOGA, dr. hab., prof. univ., IEFS

La etapa actuală, o deosebită atenție se acordă metodelor de conducere, accentul fiind pus pe cele administrative, economice și de drept, în relațiile economiei concurențiale. O atenție semnificativă revine abordărilor sistemic și procesuale în activitatea întreprinderilor cu menire de afaceri.

Cuvinte cheie: metode de conducere, legislație, dispoziție, părghii economice, elemente de intrare și ieșire.

**MANAGEMENTUL SCHIMBĂRII
ȘI SCHIMBAREA ORGANIZAȚIONALĂ –
PREMISĂ DE SPORIRE A PERFORMANȚEI
ÎNTREPRINDERII**

*Angela DELIU, dr., conf. univ., USEM
Iulita BÎRCĂ, cercet. șt. stagiar, IEFS
Panteleimon FRASINEANU, drd., UTM*

Recenzent: Valeriu DOGA, dr. hab., prof. univ., IEFS

În acest articol va fi dezvăluită esența teoretică a schimbării, a managementului schimbării. La fel este expusă esența, tipologia și cele mai însemnante modele ale schimbării organizaționale.

Cuvinte cheie: schimbare, întreprindere, managementul schimbării, schimbare organizațională, schimbarea competențelor, transformarea organizațională, eficiență economică, performanță.

**POLITICA FISCALĂ A ROMÂNIEI ȘI CĂILE
DE IEȘIRE DIN CRIZA ECONOMICĂ**

*Tatiana MANOLE, dr. hab., prof. univ., IEFS
Carmen CHIRNOAGĂ, drd., USM, Galați, România*

Recenzent: Gheorghe ILIADI, dr. hab., IEFS

În acest articol ne propunem de a ajuta mijloacele doctrinare în determinarea unui aspect al politiciei financiare actuale, care are drept scop să vizeze criza economică în care România reprezintă o soluție de salvare pentru reducerea cheltuielilor publice. Prin urmare, ne propunem abordarea anumitor aspecte ale structurii de gestionare a cheltuielilor publice și să ne construim o idée cu privire la posibilitatea acestei măsuri de a genera o redresare economică.

Cuvinte cheie: politica fiscală, creșterea economică, cheltuielile publice, cheltuielile bugetare, costul bugetar, cel mai mic buget, alocațiile bugetare, rata sărăciei în creștere, deficitul bugetar.

**THE ORGANIZATIONAL-DISPOSITIONAL
MANAGEMENT METHODS
AND THEIR ROLE IN THE ACTIVITY
OF THE COMPETITIVE ECONOMY**

Ion SÂRBU, dr. hab., prof. univ., ASEM

Reviewer: Valeriu DOGA, dr. hab., prof. univ., IEFS

At present, a special attention is paid to the management methods, focusing on the administrative, economic and legal ones, in the competitive economic relations. A significant focus is placed on the systemic and procedural approaches in the activity of enterprises with a business purpose.

Keywords: management methods, legislation, disposal, economic tools, input and output elements.

**CHANGE MANAGEMENT
AND ORGANIZATIONAL CHANGE –
A PREMISE TO INCREASE COMPANY'S
PERFORMANCE**

*Angela DELIU, PhD, associate professor, USEM
Iulita BIRCA, scientific researcher intern, IEFS
Panteleimon FRASINEANU, PhD student, UTM*

Reviewer: Valeriu DOGA, PhD, professor, IEFS

In this article will be disclosed theoretical essence of the change and of the change management. Also are exposed the essence, typology, and the most significant models organizational change.

Keywords: change, company, change management, organizational change, change skills, organizational transformation, economic efficiency, performance.

**ROMANIA 'S FISCAL POLICY AND ROUTE
THEM FROM ECONOMIC CRISIS**

*Tatiana MANOLE, dr. hab., prof. univ., IEFS
Carmen CHIRNOAGĂ, PhD student, MSU, Galați, Romania*

Reviewer: Gheorghe ILIADI, PhD, IEFS

In this article we intend to help the doctrinal means to clarify one aspect of the current financial policy which aims to target the economic crisis in which Romania is a saving solution for reducing public spending. Therefore we propose below to address some aspects of public expenditure management structure and to build us on whether or not this measure is able, by itself, to generate an economic recovery.

Keywords: tax policy, economic growth, public expenditure, budget expenditure, budgetary cost, lowest budgetary, budgetary allocations, growing poverty rate, budget deficit.

EFICIENȚA STOCURILOR DE MATERII PRIME, MATERIALE ȘI MĂRFURI ÎN ÎNTREPRINDERILE AGRICOLE

**Pavel MOVILEANU, dr. hab., prof. univ., UASM
SIDĂU Marina Vasile, drd., UASM**

Recenzent: Valeriu DOGA, dr. hab., prof. univ., IEFS

Producția, distribuția și consumul trebuie să fie constituite într-un ciclu permanent, eficient și cu costuri minime. Datorită condițiilor foarte importante care ar trebui să asigure procesul de producție normal, este existența unor stocuri de resurse materiale, materii prime și bunuri.

Cuvinte cheie: stocuri cantitativ, stocuri valorice, norme de consum, costuri de stocare.

DISTRIBUȚIA PRODUSELOR AGROALIMENTARE: REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE

**Svetlana GANGAN, UASM
Valeriu DOGA, dr. hab., prof.univ. IEFS**

Recenzent: Alexandru GRIBINCEA, dr. hab., ULIM

Accesul la piețele internaționale este unul dintre domeniile cheie ale managementului din mileniul trei. Realizarea și menținerea accesului pe piață depinde în mare măsură de o gestionare judicioasă ale canalelor de distribuție, privite ca un proces interactiv între producător și intermediari, oricare dintre ei fiind în măsură să domine consumatorul final. Pentru multe întreprinderi, cum ar fi "ASCONI" SRL, costurile de producție sunt mult mai mici, decât cheltuielile ce ţin de penetrarea pe piață cu acest produs. Prin urmare, producătorii doresc să excludă intermediarii, având în vedere că serviciile acestora sunt prea scumpe.

Cuvinte cheie: concentrarea, distribuție, scumpiri, integrare, intermediari, specializare.

EXPORTUL DE PRODUSE AGROALIMENTARE AL REPUBLICII MOLDOVA: SITUAȚIA REALĂ, CONDIȚII ȘI FACTORI DE CREȘTERE A POTENȚIALULUI DE EXPORT

Rodica PERCIUN, dr., IEFS

Recenzent: Victor MOROZ, dr., cerc. conf., IEFS

Dezvoltarea rapidă a proceselor de globalizare este caracterizată, în primul rând, de liberalizarea relațiilor economice dintre țări, eliminarea barierelor din calea fluxului de mărfuri, a capitalului disponibil și a forței de muncă. Scopul acestui articol este de a analiza condițiile de ordin legal, economic și organizatoric ale potențialului de export de produse agroalimentare al Republicii Moldova.

Cuvinte cheie: export, import, produse

THE STOCK EFFICIENCY OF MATERIAL RESOURCES, RAW MATERIALS AND GOODS IN AGRICULTURAL ENTERPRISES

**Pavel MOVILEANU, PhD, Professor, SAUM
SIDĂU Marina Vasile, PhD student, SAUM**

Reviewer: Valeriu DOGA, PhD, Professor, IEFS

Production, distribution and consumption must be constituted within a permanent cycle, effective and with minimum costs. Through very important conditions which should ensure the normal production process, it is the existence of stocks of material resources, raw materials and goods.

Keywords: quantitative stocks, value stocks, consumption standards, storage costs.

AGRI-FOOD PRODUCTS DISTRIBUTION: REALITIES AND PROSPECTS

**Svetlana GANGAN, SAUM
Valeriu DOGA, PhD, Professor, IEFS**

Reviewer: Alexandru GRIBINCEA, PhD, ULIM

The access to international markets is one of the key areas of the third millennium management. Attaining and maintaining market access depends largely on the judicious management of the distribution channels that should be viewed as an interactive process between the producer and the intermediate, any of them being able to dominate the final consumer. For many enterprises, like "ASCONI" Ltd., product manufacturing costs much less than bringing this product on the market. Therefore, producers want to exclude intermediaries, considering that their services are too expensive.

Keywords: Concentration, Distribution, Expensive, Integration, Intermediate, Specialization.

FOOD PRODUCTS EXPORT OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA: THE REAL SITUATION, CONDITIONS AND THE IMPACT FACTORS ON EXPORT POTENTIAL

Rodica PERCIUN, PhD, IEFS

Reviewer: Victor MOROZ, PhD, assos. prof., IEFS

The rapid development of globalization processes is primarily characterized by a liberalization of economic relations between countries, removing of the barriers that stand in the front of the flow of goods, available capital and labor force. The purpose of this article is to examine the conditions of legal, economic and organizational potential of export of agri-food products from Moldova.

Keywords: export, import, agri-food products,

agroalimentare, sectorul agroindustrial.

agroindustrial sector

NECESITATEA TRATĂRII SISTEMICE A CRIZEI FINANCIARE

*Ileana ANASTASE (Bădulescu), România
Carmen NICOLAE, România*

Recenzent: Petru MOVILEANU, dr. hab., UASM

Sunt abordate diverse tratări a inițierii și evoluției crizelor financiare, impactul crizelor asupra activităților economice ale întreprinderii. Tratările sunt efectuate cu utilizarea metodelor matematice. În baza analizelor din bibliografie, a modelării procesului de împrumuturi, sunt aduse concluzii, utile pentru activitățile economice ale întreprinderilor, pentru perfecționarea conceptului de crize financiare și conformarea subiecților economici la situațiile generate de crize care sunt inevitabile, imprevizibile, dar cu certitudine sporadic apar.

Cuvinte cheie: criza financiară, bule financiare, sistem bancar, tratare sistemică, inflație

THE NEED FOR SYSTEMIC TREATMENT OF FINANCIAL CRISIS

*Ileana ANASTASE (Bădulescu), România
Carmen NICOLAE, România*

Reviewer: Petru MOVILEANU, PhD, UASM

Various approaches of financial crisis initiation and evolution, as well the impact of crises on the economic activities of the enterprise are being analyzed. The approaches are performed by using mathematical methods. Based on the analysis from the bibliography, the modeling of loan process, a number of conclusions are made, useful for the economic activities of enterprises, to improve the concept of financial crisis and the compliance of economic subjects to situations caused by crises which are inevitable, unpredictable, but certainly occur sporadically.

Keywords: financial crisis, financial bubbles, banking system, systemic approach, inflation

INVESTIȚIILE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A REPUBLICII MOLDOVA: ROLUL, IMPACTUL ȘI SEMNIFICAȚIA ACESTORA

*Angela TIMUŞ, dr., conf. cerc., IEFS
Rodica PERCIUN, dr., IEFS*

*Recenzent: Ivan LUCHIAN, dr, conf. cerc.,
IIM "IMI-NOVA"*

ROLE, IMPACT AND SIGNIFICANCE OF INVESTMENTS FOR THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF REPUBLIC OF MOLDOVA

*Angela TIMUŞ, PhD, associate researcher, IEFS
Rodica PERCIUN, PhD, IEFS*

*Reviewer: Ivan LUCHIAN, PhD, associate researcher,
IIM "IMI-NOVA"*

Investițiile au un rol hotărâtor în crearea unei economii de piață funcționale, compatibile cu principiile, normele, mecanismele, instituțiile și politicile Uniunii Europene, vizează în principal asigurarea unei creșteri economice durabile, promovarea unei politici investiționale coerente, crearea unui mediu de afaceri prielnic, modernizarea și dezvoltarea durabilă a întregii vieți social-economice.

Cuvinte cheie: investiții în capital fix, investiții străine, structura tehnologică a investițiilor dezvoltare economică, activitate investițională

Investments have a very important role in creating a functional market economy, compatible with principles, rules, mechanisms, institutions and EU policies, mainly aimed for ensuring sustainable economic growth, promoting a consistent investment policy, creating a favorable business environment, upgrading and sustainable development of all aspects of socio-economic life.

Keywords: fixed capital investment, foreign investment, technological structure of investments economic development, investment activity.

ANALIZA EXPERIENȚEI INTERNAȚIONALE PRIVIND FORMAREA SISTEMULUI NAȚIONAL DE INOVARE ȘI REFLECTAREA LUI ÎN SISTEMUL STATISTIC

Vitalii ONICA, cercetător științific, IEFS

Recenzent: Galina SAVELIEVA, dr., IEFS

Acest articol descrie problemele formării unui sistem național de inovare (SNI), care se dezvoltă sub influența unui șir de factori obiectivi, atât generali cât și specifiți pentru fiecare țară, inclusiv sub aspectul localizării geografice a acesteia, disponibilitatea resurselor naturale și a forței de muncă, caracteristici ale dezvoltării istorice și funcționării instituțiilor politice și economice, formelor activității de afaceri. Rezolvarea acestor probleme ar trebui să faciliteze crearea și asigurarea eficientă a funcționării în țară a SNI în întregime, capabil de reproducere și de auto-dezvoltare, orientat spre sfera industrial-tehnologică cu o înaltă valoare adăugată, servicii de înaltă calificare în domeniul, adică spre o economie bazată pe cunoaștere, dezvoltare pe piața mondială privind produsele competitive high-tech și cu un loc demn în cooperarea internațională și diviziunea muncii.

Cuvintele cheie: sistemul național de inovare, potențialul de inovare al țării, economie bazată pe cunoaștere, indicatori statistici, generarea cunoașterii, asigurarea competitivității, infrastructura inovațională, activitatea de inovare tehnologică.

ANALYSIS OF INTERNATIONAL EXPERIENCE IN FORMING NATIONAL INNOVATION SYSTEM AND ITS REFLECTION IN THE STATISTICAL SYSTEM

Vitalii ONICA, scientific researcher, IEFS

*R
eviewer: Galina SAVELIEVA, PhD, IEFS*

This article describes the problems of forming of the national innovation system (NIS), which develops under the influence of a set of objective factors, both general and specific to each country, including its geographical location, availability of natural and labor resources, especially the historical development and functioning of political and economic institutions, forms of business activities. Solving these problems should facilitate the establishment and effective functioning in the country whole, capable of reproduction and self-development of NIS-oriented industrial-technological sphere of high value added, highly skilled field services, on an economy based on knowledge growth in the global market competitive high-tech products and a worthy place in international cooperation and division of labor.

Key words: national innovation system, innovation potential of the country, an economy based on knowledge and statistical indicators, generation of knowledge, competitiveness, innovation infrastructure, innovation and technological activities.

ANALIZA CHELTUIELILOR PENTRU AGRICULTURĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Marcel CHISTRUGA, dr., IEFS

Recenzent: Lilia ROTARU, dr., USM

ANALYSIS OF AGRICULTURAL EXPENDITURES IN MOLDOVA

Marcel CHISTRUGA, PhD, IEFS

Reviewer: Lilia ROTARU, PhD, USM

Articolul prezintă o analiză a cheltuielilor agricole în RM, inclusiv subvenții și alte cheltuieli bugetare. Acesta se concentrează pe probleme de optimizare a cheltuielilor bugetare curente și recomandări pentru factorii de decizie politică. Unele dintre subvenții distorsionează activitatea economică și denaturează eficiența piețelor în RM, din care motiv este necesară o examinare aprofundată acestora.

Cuvinte cheie: cheltuieli bugetare, subvenții, optimizarea cheltuielilor agricole.

Article analyzes agricultural expenditures in Republic of Moldova. Including subsidies and other budget expenditures. it focuses on problems of optimization of current budget expenditures and recommendations for policy makers. Some of the subsidies are distorting economic activity and Moldavian markets a thorough examination is needed.

Keywords: budget expenditures, subsidies, optimization of agricultural expenditures.

ANALIZA FUNCȚIEI VÂNZĂRI ȘI MARKETING ÎN INDUSTRIA DE PANIFICAȚIE

*Maria OLEINIUC, lector superior, US „A.Russo”, Bălți
Elena GORELOVA, dr., conf. cercet.*

Recenzent: Nelli AMARFII-RAILEAN, dr., conf. univ.,
US „A.Russo”, Bălți

În viziunea noastră, întreprinderile de panificație din Republica Moldova, confruntându-se cu piețe din ce în ce mai competitive și cu consumatori tot mai exigenți, trebuie să găsească noi metode de a dobânde avanaje competitive și de a mări vânzările.

Cuvinte cheie: vânzări, stoc, produse de patiserie, indicele prețurilor etc.

TEORIA CONSUMULUI RAȚIONAL DE RESURSE ȘI MATERIALE – OBIECTIV FUNDAMENTAL AL ÎNTREPRINDERILOR

SIDĂU Marina Vasile, drd., UASM

Recenzent: Pavel MOVILEANU, dr. hab., prof. univ., UASM

In this article has been approached consumption theory because, the consumption represents an autonomous moment, particular of reproduction and of the social life in general. He designates the objective process by which, on the basis economic obtained results, the society in its entirety, the economic units, the social institutions and every citizen satisfy their needs.

Cuvinte cheie: consumuri directe; consumuri indirecte; resurse materiale; consum final.

IMPACTUL AUDITULUI PERFORMANȚEI ASUPRA UTILIZĂRII FINANȚELOR PUBLICE

Simion BOSTĂNARU, drd., UTM

Recenzent: Gheorghe ILIADI, dr. hab., IEFS

Evoluția economico-financiară din Republica Moldova a

THE ANALYSIS OF SALES AND MARKETING SERVICES IN BAKERY INDUSTRY

*Maria OLEINIUC, senior lecturer, „A. Russo” SU, Balti
Elena GORELOVA, PhD, conf. cercet.*

Reviewer: Nelli AMARFII-RAILEAN, PhD, conf.univ.,
„A. Russo” SU, Bălți

In our view, the bakery industry in the Republic of Moldova, facing increasingly competitive markets and increasingly demanding consumers, should find new ways to gain competitive advantages and to increase the sales.

Keywords: sales, stock, pastries, price index, etc.

THEORY OF RATIONAL CONSUMPTION OF RESOURCES AND MATERIALS - FUNDAMENTAL OBJECTIVE OF ENTERPRISES

SIDĂU Marina Vasile, PhD student, SAUM

Reviewer: Pavel MOVILEANU, PhD, Professor, SAUM

In this article there has been approached the consumption theory because, the consumption represents an autonomous moment, particular of reproduction and of the social life in general. He designates the objective process by which, on the basis economic obtained results, the society in its entirety, the economic units, the social institutions and every citizen satisfy their needs.

Keywords: direct consumption; indirect consumption; material resources; final consumption.

THE IMPACT OF PERFORMANCE AUDIT ON PUBLIC FINANCE USE

Simion BOSTANARU, PhD student, TUM

Reviewer: Gheorghe ILIADI, PhD, IEFS

The financial-economic development of the Republic of

relevat faptul, că nu este suficient ca banii publici să fie cheltuiți conform prevederilor legale, aceștia trebuie să fie utilizati și în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate. Auditul performanței este un instrument modern de evaluare a modului, în care sunt gestionate finanțele publice și este pus la dispoziția managementului, având sarcina de a contribui la îmbunătățirea administrării acestora. Acest articol descrie impactul auditului performanței în gestionarea eficientă, eficace și economicoasă a finanțelor publice. Autorul prezintă, de asemenea, semnificația necesității abordării auditului performanței în promovarea reformelor în domeniul managementului finanțelor publice.

Cuvinte cheie: Curtea de Conturi, audit extern, auditul performanței, finanțe publice, buget public național, eficiență, eficacitate, economicitate, management financiar public.

VENITURILE PROPRII ALE AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA: TENDINȚE ȘI PERSPECTIVE

Eugenia CIUMAC, competitor, AESM

Recenzent: Nadejda BOTNARI, dr. hab., conf. univ., AESM

Deși, în perioada 2000-2009, veniturile totale ale bugetelor unităților administrativ-teritoriale (BUAT) au cunoscut, în mărime absolută, o tendință de permanentă creștere, deși, ponderea veniturilor proprii în structura veniturilor BUAT manifestă o evoluție de continuă reducere, indicând, prin aceasta, extinderea centralizării bugetare în RM. Impozitele și taxele locale, prin structura și randamentul lor fiscal redus, contribuie modest la autonomia financiară a administrației publice locale (APL) din Republica Moldova. Prin urmare, se impune întreprinderea unor măsuri de creștere a randamentului fiscal al impozitelor și taxelor locale.

Cuvinte cheie: bugete locale, venituri proprii, autonomie financiară locală, transferuri, impozite și taxe locale.

PIAȚA DE ASIGURĂRI ÎN CADRUL MANAGEMENTULUI PERFORMANT

Angela MAGLA, drd., UTM

Recenzent: Gheorghe ILIADI, dr. hab., IEFS

Moldova revealed that it is not enough for the public money to be spent in line with the legal provisions; it should be used in an economic, efficient and effective manner. Performance audit is a modern tool for the evaluation of the way public resources are managed and are made available for the management, having the role of contributing to the improvement of their administration. This article describes the impact of performance audit in the efficient, effective and economical administration of public finance. The author also presents the role of the necessity of the performance audit approach in the promotion of reforms in the public finance management sphere.

Keywords: Court of Accounts, external audit, performance audit, public finance, national public budget, efficiency, efficacy, economy, public financial management, supreme audit institution.

OWN-SOURCE REVENUES OF LOCAL PUBLIC AUTHORITIES OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA: TRENDS AND PROSPECTS

Eugenia CIUMAC, PhD student, AESM

Reviewers: Nadejda BOTNARI, PhD, AESM

Whilst total revenues in budgets of administrative-territorial units (BATU) for the period of 2000-2009 were marked in absolute amount by the trend of permanent growth, the share of own revenues in the BATU revenues structure manifests evolution of continuing reduction, thus indicating expansion of budgetary centralization in the Republic of Moldova. Due to their structure and reduced fiscal efficiency, local taxes and duties contribute modestly to financial autonomy of LPA's (local public authorities) of the Republic of Moldova. Therefore, it is required to undertake some measures to increase fiscal efficiency of local taxes and duties.

Keywords: local budgets, own revenues, local financial autonomy, transfers, local taxes.

THE INSURANCE MARKET IN PERFORMANCE MANAGEMENT

Angela MAGLA, PhD student, UTM

Reviewer: Gheorghe ILIADI, PhD, IEFS

În acest articol autorul analizează procesul de naștere al asigurărilor în mai multe țări ale lumii și la fel și în RM. Acest proces a apărut obiectiv din necesitatea oamenilor de a se proteja mai ușor de riscuri. În acest context oamenii au conștientizat necesitatea de a participa la crearea unor fonduri care le-ar compensa daunele probabile. Cele mai răspândite forme de asigurare sunt cele facultative (benevolă) și cele prin efectul legii (obligatorii). În RM piața asigurărilor a început să se constituie în anii 90 ai secolului al XX-lea. În prezent în RM activează mai multe companii de asigurări. Autorul analizează politica de investiții în companiile de asigurări din Republica Moldova, propunând mai multe măsuri de diminuare a riscului în procesul de plasare a capitalului disponibil.

Cuvinte cheie: asigurare de viață, asigurare auto, asigurare (facultativă) benevolă, asigurare prin efectul legii (obligatorie), fond mutual, investiție, instrumente financiare, riscuri în asigurări.

In this article the author examines the rise of several insurance in many countries of the world and also in Moldova. This objective arose from the people need to protect themselves easier from risks. In this context, people have realized the need to participate in the creation of funds which would offset the likely damage. The most common forms of insurance are optional (voluntary) and by law (obligatory). In Moldova, the insurance market began to form itself in the 90' of the twentieth century. Currently, there are working 24 insurance companies in Moldova. The author analyzes investment policy of insurance companies in Moldova, proposing several risk mitigation measures in capital placement available.

Keywords: life insurance, auto insurance, insurance (optional) voluntary insurance, insurance through effect law (obligatory), mutual fund, investment, financial instruments, insurance risks.

RELEVANȚA METODEI FLUXURILOR FINANCIARE ACTUALIZATE ÎN CADRUL EVALUĂRII SISTEMULUI BANCAR

Nadejda BORTA, drd., ASEM

Recenzent: Eugenia BUŞMACHIU, dr., conf.univ., ASEM

Concepțele și metodele utilizate în procesul de evaluare s-au schimbat mult pe parcursul ultimului deceniu. În zilele noastre, tehniciile de evaluare se referă nu numai la venit și profit, însă implică și date macroeconomice care derivă direct de pe piața de capital. Astfel procesul de evaluare ia în considerație atât estimările așteptate de către investitori, cât și riscul asumat lor. În aceste condiții, banca va genera profit sau surplus de profit numai în condițiile în care vor fi îndeplinite toate așteptările pieței, care este și finanțatorul principal al agenților economici.

Cuvinte cheie: evaluarea acțiunilor, bancă comercială, metoda fluxurilor de numerar, metoda dividendelor actualizate.

THE RELEVANCE OF DISCOUNTED CASH-FLOW METHOD IN THE FRAMEWORK OF BANKING ACTIVITY

Nadejda BORTA, PhD student, ASEM

Reviewer: Eugenia BUŞMACHIU, PhD, ASEM

During the last decade, concepts and methods used in the evaluation process have changed significantly. Nowadays, evaluation techniques will cover not only income and profit, but also involves macroeconomic data directly derived from the capital market. In such conditions evaluation activity considers both the expected estimates of investors and the risk assumed by investors as well. In these circumstances, the bank will generate a profit or surplus of profit only if will be met all market expectations that is as well the main funder of economic agents.

Keywords: asset valuation, commercial bank, discounted cash-flow method, dividend discount method

DEZVOLTAREA SECTORULUI ANIMALIER DIN REPUBLICA MOLDOVA

Anatolie IGNAT, cercet. șt., IEFS

Recenzent: Rodica PERCIUN, dr., IEFS

LIVESTOCK SECTOR DEVELOPMENT IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Anatolie IGNAT, researcher, IEFS

Reviewer: Rodica PERCIUN, PhD, IEFS

Sectorul animalier din Republica Moldova este extrem de parcelat și depinde, în foarte mare măsură, de producția în gospodăriile casnice ale populației. Implicarea largă a sectorului individual în producția animalieră creează impiedicări considerabile în ceea ce privește conformitatea cu standardele de igienă, nutriție a animalelor, precum și cu normele de protejare a mediului din Republica Moldova și UE. Procesele negative din sectorul zootehnic, fiind influențate și de nivelul redus al subsiidiilor au cauzat probleme semnificative în asigurarea populației cu produse de origine animalieră.

Cuvinte cheie: agricultură, sectorul animalier, politică agricolă, subvenții.

Livestock sector in the Republic of Moldova is extremely parcelled and depends very heavily on production in the households of the population. Broad involvement of the households in the livestock production creates significant obstacles in terms of compliance with hygiene standards, animal nutrition, and environmental protection rules in the Republic of Moldova and the EU. Negative processes in the livestock sector, being influenced also by reduced subsidies have caused significant problems in providing the population with products of animal origin.

Keywords: agriculture, livestock, agricultural policy, subsidies

OPORTUNITĂȚI DE PERFECTIONARE A REDUCERII SĂRĂCIEI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Natalia ȘONȚU, drd., German Agency for International Cooperation in Moldova

Recenzent: Gheorghe ILIADI, dr. hab., IEFS

Fenomenul sărăciei este larg răspândit în diferite părți ale lumii, fiind foarte acut simțit în Republica Moldova. În baza rezultatelor cercetării fenomenului sărăciei, autorul elaborează un șir de propuneri (modele proprii), care sunt orientate spre optimizarea reducerii sărăciei în Republica Moldova. Dintre propuneri, menționăm următoarele: model de estimare a resurselor necesare reducerii sărăciei, model de eficientizare a asistenței de dezvoltare internațională și model de plan local de reducere a sărăciei. Aceste modele pot fi aplicate atât în Republica Moldova, cât și în alte state în vederea perfecționării reducerii sărăciei.

Cuvinte cheie: sărăcie, reducerea sărăciei, gospodării casnice, asistență de dezvoltare internațională, indicele Sen, plan local.

OPPORTUNITIES FOR OPTIMIZATION OF POVERTY REDUCTION IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Natalia ȘONȚU, drd., German Agency for International Cooperation in Moldova

Reviewer: Gheorghe ILIADI, PhD, IEFS

Poverty is widespread in different parts of the world, and it is very strongly felt in the Republic of Moldova. Based on the research of poverty phenomenon, the author developed a series of proposals (own models) that are oriented towards optimization of poverty reduction in Moldova. Among the proposals are as follows: model to estimate the resources required for poverty reduction, more efficient model of international development assistance and local model for poverty reduction. These models can be applied both in the Republic of Moldova and the other states in order to improve poverty reduction.

Keywords: poverty, poverty reduction, Moldova, households, international development assistance, Sen index, local plan.

SOCIOLOGIE/SOCIOLOGY

MAJORAREA VÂRSTEI DE PENSIONARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA: ARGUMENTE „PRO” ȘI „CONTRA”

Anatolii ROJCO, dr., conf. cercet., IEFS

Recenzent: Alexandru STRATAN, dr. hab., IEFS

În articolul dat sunt expuse argumente în favoarea majorării vârstei de pensionare în RM și este evaluată inconsistența argumentelor contra acestieia. Concluzia de bază este, că majorarea vârstei de pensionare va contribui la îmbunătățirea asigurării cu pensii a populației jării.

Cuvinte cheie: vârsta de pensionare, îmbătrânirea populației, durata vieții, sarcina demografică, povara pensionară, bugetul asigurării sociale de stat.

INCREASING RETIREMENT AGE IN REPUBLIC OF MOLDOVA: “PROS” AND “CONS”

Anatolii ROJCO, PhD, Ass.Prof., IEFS

Reviewer: Alexandru STRATAN, PhD, IEFS

Arguments in favor of against increasing the retirement age in Moldova are discussed in this article. It is concluded that increasing the retirement age will help to improve pension provision in the country.

Keywords: retirement age, aging of population, life expectancy, demographic pressure, pension burden, state social insurance budget

PROGNOZA PIEȚEI MUNCII – INSTRUMENT NECESSAR ÎN PROMOVAREA POLITICILOR DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ

Dorin VACULOVSKI, dr., conf.univ., ASEM

Recenzent: Alic BARCA, dr., conf.univ., ASEM

Prognoza pieței muncii, în calitate de instrument inovator implementat de către Agenția Națională pentru Ocupare Forței de Muncă se prezintă drept un instrument eficient pentru analiza situației de pe piața muncii, în scopul determinării diverselor forme de dezechilibru și schimbări structurale de pe piața muncii, în vederea planificării activității Agenției și structurilor ei teritoriale pentru următorul an.

Cuvinte cheie: Piața muncii, prognoza pieței muncii, cererea de muncă, oferta de muncă.

LABOUR MARKET FORECAST – A NECESSARY INSTRUMENT FOR PROMOTION OF EMPLOYMENT POLICIES

Dorin VACULOVSKI, PhD, Associate Professor, ASEM

Reviewer: Alic BARCA, PhD, Associate Professor, ASEM

Labor market forecast, as innovative tool implemented by the National Agency for Employment is presented as an effective tool for analysis of labor market situation in order of determination of various forms of imbalance and structural changes in the labor market, to plan the Agency and its territorial structures activity for the following year.

Keywords: labor market, labor market forecast, labor demand, labor supply.

METODOLOGII DE EVALUARE A CALITĂȚII VIEȚII LA NIVEL MONDIAL

WORLDWIDE AND EUROPEAN METHODS FOR ASSESSING LIVING STANDARDS

Svetlana GOROBIEVSCHI, dr., conf. univ., UTM

Recenzent: Gheorghe ILIADI, dr. hab., IEFS

În articol este abordat conceptul teoretic de evaluare a standardelor de viață ale populației, care în condițiile globalizării devin un factor de competitivitate a țărilor. Autorul dezbatе unele concepte metodologice, utilizate pentru evaluarea calității vieții (CV), din perspectiva nivelului mondial. Se utilizează o gamă largă de informații teoretice și statistice, utilizate în metodologiile „The Economist Intelligence Unit”, pe marginea evaluării CV la nivel global.

Autorul susține, că dezvoltarea umană poate fi definită ca un proces de extindere a oportunităților oamenilor de a alege condițiile de viață. Metodologiile, existente în domeniu, evaluatează CV din diferite perspective, dar toate recunosc, că dezvoltarea umană este atât un proces, cât și un rezultat final. Din perspectiva dezvoltării umane, autorul argumentează rolul și importanța evaluării subiective a CV, efectuate prin sondaje publice. În articol sunt analizate rezultatele sondajelor publice, efectuate în țările Uniunii Europene, de către „The Economist Intelligence Unit”, în perioada anilor 2005, 2007 și 2009, pe componente CV și sunt formulate concluziile respective.

Cuvinte cheie: Calitatea vieții, indicatori de evaluare a calității vieții, concept metodologic, management al calității vieții, competitivitatea țărilor, metode de evaluare a calității vieții, satisfacție de viață.

PRINCIPALELE CARACTERISTICI ALE SISTEMULUI DE PRESTAȚII SOCIALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Anatolii ROJCO, dr., conf. cercet., IEFS

Oxana LIVITCHI, dr., UCCM

Liubovi HRISTIUC, cercet. șt., IEFS

Zoia STREMENOVSCHAI, cercet. șt., IEFS

Valentina VINOGRADOVA, cercet. șt., IEFS

Recenzent: Galina SAVELIEVA, dr., IEFS

În articol se descriu tipurile prestațiilor sociale stabilite prin lege. Este demonstrat, că prin plătirea pensiilor, a indemnizațiilor pentru copii, compensațiilor nominative la plata serviciilor comunali-locale, indemnizațiile sociale în Moldova se asigură o anumită protecție socială a populației.

Cuvinte cheie: prestații sociale, pensii, indemnizații pentru copii, compensații nominative, ajutor social.

Svetlana GOROBIEVSCHI, PhD, conf.univ.,TUM

Reviewer: Gheorghe ILIADI, PhD, IEFS

The article argues the theoretical concept of assessing the population's standard of living, which in conditions of globalization becomes a factor of competitiveness among countries. The authors show some of the methodological concepts used for assessing the quality of life (QL) from a worldwide perspective. Using a wide range of theoretical and statistical information, they describe The Economist Intelligence Unit's Quality-of-Life Index (QLI).

The authors argue that human development can be defined as an enlargement process of opportunities for people to choose from. From the perspective of human development, opportunities for people extend, in most cases, in three critical areas: life expectancy, educational level, and access to economical resources necessary for a decent level of living.

From the perspective of human development, it is argued the role and importance of subjective evaluation of your resume made public surveys. The article analyzes the results of public polls conducted in the European Union countries „The Economist Intelligence Unit” during the years 2005, 2007 and 2009, and the CV components; there are formulated conclusions.

Keywords: quality-of-life index, assessment indicators, methodological concept, quality-of-life management, competitiveness among countries, methods for quality-of-life assessment, life satisfaction

KEY FEATURES OF THE SOCIAL BENEFITS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Anatolii ROJCO, PhD, Ass.Prof., IEFS

Oxana LIVITCHI, PhD, UCCM

Liubovi HRISTIUC, scientific researcher, IEFS

Zoia STREMENOVSCHAI, scientific researcher, IEFS

Valentina VINOGRADOVA, scientific researcher, IEFS

Reviewer: Galina SAVELIEVA, PhD, IEFS

The article describes the legally prescribed types of social payments. It is shown that through the payment of pensions, child benefits, targeted compensations for payment of housing and communal services, social allowances – the certain social protection of the population is provided in Moldova.

Keywords: social benefits, pensions, child allowances, compensations, social support